

ประเทศไทย: คุ้มครองผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา ไม่ให้ถูกบังคับส่งกลับและกักตัวโดยไม่มีเวลากำหนด

ประเทศไทยจะส่งกลับชาวโรฮิงญา 35 คน รวมทั้งผู้หญิง 6 คน และเด็ก 16 คนกลับไปเมียนมา

(กรุงเทพฯ 5 มิถุนายน 2563) – รัฐบาลไทยควรคุ้มครองผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาที่หลบหนีจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และป้องกันไม่ให้พวกเขาต้องถูกกักตัวโดยไม่มีเวลา กำหนด หรือถูกบังคับส่งกลับไปเมียนมา พอร์ตีฟายไรต์กล่าวในวันนี้ ทางกรไทยกักตัวชาวโรฮิงญาอย่างน้อย 35 คน ทั้งผู้ชาย ผู้หญิงและเด็ก ในศูนย์กักตัวผู้ต้องกัก ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก และชู่ว่าจะส่งกลับไปเมียนมา ซึ่งอาจทำให้ตกเป็นเหยื่อการประหัตประหาร

ทางการไทยปฏิเสธว่าผู้ต้องกักเหล่านี้ไม่ได้เป็นชาวโรฮิงญา โดยกล่าวหาว่าพวกเขาเป็น “ชาวมุสลิมจากเมียนมา” พอร์ตีฟายไรต์ยืนยันว่าผู้ต้องกักเหล่านี้เป็นชาวโรฮิงญาจากประเทศพม่า

“การแก้ปัญหาของผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา ไม่ใช่การขังพวกเขาไว้ ไม่ใช่การปฏิเสธอัตลักษณ์ของพวกเขา หรือไม่ใช่การส่งพวกเขากลับไปเมียนมา” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหารพอร์ตีฟายไรต์กล่าว “ทางการไทยมีหน้าที่ต้องคัดกรองและคุ้มครองผู้ลี้ภัยและผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกคน รวมทั้งชาวโรฮิงญา”

ระหว่างวันที่ 7 พฤษภาคม ถึง 1 มิถุนายน กองกำลังของไทยได้ตรวจพบและจับกุมชาวโรฮิงญา 35 คน รวมทั้งผู้หญิง 6 คน และเด็ก 16 คนบริเวณพรมแดนประเทศไทย-เมียนมา ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ปัจจุบันทั้ง 35 คนถูกกักตัวที่ศูนย์กักตัวผู้ต้องกัก ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก

พอร์ตีฟายไรต์ได้รับข้อมูลว่า ชาวโรฮิงญา 35 คนเดินทางด้วยเส้นทางบกเป็นเวลาประมาณหนึ่งถึงสามเดือนจากรัฐยะไข่ในเมียนมา และจากค่ายผู้ลี้ภัยในคอกซ์บาซาร์ ก่อนเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ชาวโรฮิงญาอย่างน้อยสี่คนเสียชีวิตระหว่างทาง จากข้อมูลที่เราได้รับ นายหน้ารับเงินจำนวน 500,000 – 900,000 บาท และบางส่วนต้องจ่ายเพิ่มหลังเดินทางถึงมาเลเซียแล้ว ผู้ร่วมเดินทางบางส่วนสามารถหลุดรอดการจับกุมของเจ้าหน้าที่ในประเทศไทยได้ และเราไม่ทราบว่าคุณภาพเป็นอย่างไรและอยู่ที่ไหน

เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พันตำรวจเอกสังคม ตัดโล ผู้กำกับการตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก ปฏิเสธไม่ให้พอร์ตีฟายไรต์เข้าไปพูดคุยกับผู้ต้องกัก และปฏิเสธว่าผู้ต้องกักเหล่านี้ไม่ใช่ชาวโรฮิงญา

“เราไม่มีชาวโรฮิงญาที่ศูนย์กักตัวผู้ต้องกัก มีแต่คนมุสลิมจากเมียนมา” พันตำรวจเอกสังคม ตัดโลกล่าว “เราจะส่งตัวพวกเขากลับ แต่ไม่ใช่ตอนนี้ เพราะรัฐบาลเมียนมาในขณะนี้ต้องรับมือกับการกลับมาของกลุ่มแรงงานพม่า”

พันตำรวจเอกสังคมบอกกับพอร์ตีฟายไรต์ว่า ผู้ต้องกักจะถูกส่งตัวกลับไปเมียนมา เมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลายแล้ว

จากข้อมูลของหลายแหล่ง ฟอรั่ตีฟายไรต์สามารถยืนยันได้ว่า ผู้ต้องกักเหล่านี้เป็นชาวโรฮิงญาจากรัฐยะไข่ เมียนมา รัฐบาลเมียนมาอยู่ระหว่างขึ้นศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เนื่องจากถูกฟ้องข้อหาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรฮิงญาในระหว่างปี 2559 และ 2560

ยังมีเหตุผลที่ควรเชื่อว่า ผู้ต้องกักทั้ง 35 คนอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม ฟอรั่ตีฟายไรต์เชื่อว่า ทางการไทยยังต้องทำการคัดกรองผู้ต้องกักเหล่านี้อย่างถูกต้อง

เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม นายอรรถวิชช์ สัมพันธ์รัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก และประธานคณะกรรมการโรคติดต่อ จังหวัดตาก ออกประกาศในนามคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดตากฉบับที่ 19/2563 เกี่ยวกับมาตรการป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยเตือนว่ามีความเคลื่อนไหวของคนมุสลิมจากเมียนมาและบังคลาเทศเข้าสู่ประเทศไทย ประกาศนี้ระบุว่า “จังหวัดตาก ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเมียนมามีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างชาติ รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคฯ ในประเทศเมียนมาไปจนถึงประเทศบังคลาเทศยังพบผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง และอาจมีการเคลื่อนย้ายของประชาชนชาวมุสลิมเข้ามาในจังหวัดตาก”

“ชาวโรฮิงญาเป็นผู้ลี้ภัยที่ต้องการความคุ้มครอง ไม่ควรอ้างการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นเหตุผลเพื่อกักตัวโดยพลการหรือบังคับส่งกลับผู้ลี้ภัย” เอมี่ สมิทกล่าว “สิทธิเป็นสิ่งสำคัญ และสิทธิของผู้ลี้ภัยต้องได้รับความคุ้มครอง รวมทั้งบุคคลที่เคลื่อนย้ายถิ่นฐานอื่น ๆ โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดการระบาดของโรคในวงกว้าง”

สืบเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด-19 คณะทำงานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยแนวทางแทนการกักตัวในสถานกักตัวคนต่างด้าว และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ กระตุ้นรัฐต่าง ๆ ให้ยุติการกักตัวผู้เข้าเมือง และปล่อยตัวผู้ต้องกัก “เพื่อคุ้มครองสิทธิและสุขภาพของผู้เข้าเมือง และเจ้าหน้าที่ของสถานกักตัวคนเข้าเมือง”

ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ผู้ลี้ภัยไม่ควรถูกกักตัวด้วยเหตุผลเพียงเพราะสถานภาพการเข้าเมืองของตน

แม้ว่ารัฐบาลไทยจะได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2562 เพื่อสนับสนุนแนวทางอื่นแทนการกักตัวเด็กในสถานกักตัวคนต่างด้าว แต่ทางการไทยยังคงกักตัวเด็กในสถานกักตัวคนต่างด้าวต่อไป

นอกจากนั้น เพื่อยุติการกักตัวผู้ลี้ภัยโดยไม่มีเวลากำหนดและการกักตัวโดยพลการ ทางการไทยควรคัดกรองผู้ต้องกักทั้ง 35 คน เพื่อจำแนกว่าพวกเขาเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ฟอรั่ตีฟายไรต์กล่าว

ตามพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์แห่งสหประชาชาติ การค้ามนุษย์หมายถึง 1) การกระทำที่เป็น “การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคล” 2) ด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการใช้สถานะความเสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์ “เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจ ควบคุมบุคคลอื่น” และ 3) เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ รวมทั้งการแสวงหาประโยชน์

ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาส หรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้อำนาจ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

พิธีสารสหประชาชาติกำหนดเป็นพันธกรณีในรัฐต่าง ๆ คุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งด้านนโยบาย เพื่อ “การฟื้นฟูสภาพทางร่างกาย ทางจิตใจและทางสังคมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์” ทั้งนี้รวมถึงการให้ที่พัก การให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ความช่วยเหลือทางการแพทย์ ทางจิตวิทยา และทางด้านวัตถุ และโอกาสในการทำงาน การศึกษา และการฝึกอบรม

ตามหมวด 4 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ควรสามารถ เข้าถึงการคุ้มครอง การบำบัดฟื้นฟู การรักษาทางการแพทย์ ค่าชดเชย และสิทธิในการทำงาน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ยังคงไม่สามารถเข้าถึงค่าชดเชยและสิทธิในการทำงาน

[รายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐฯ ประจำปี 2562](#) จัดอันดับประเทศไทยให้อยู่ระดับ-tier 2 เนื่องจากไม่สามารถ ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำในการแก้ปัญหการค้ามนุษย์ และเสนอแนะให้ปรับปรุงศักยภาพของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้สามารถจำแนกตัว และให้ความคุ้มครองกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

*หลักการไม่ส่งกลับ*ตามหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ห้ามไม่ให้รัฐส่งกลับบุคคลไปยังดินแดนหรือเขต อำนาจศาลของประเทศใด ๆ ซึ่งทำให้เสี่ยงจะถูกประหารชีวิตหรือทรมาน ตามกระบวนการบาห์ลีว่าด้วยการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐภาคี มีการยอมรับว่า *หลักการไม่ส่งกลับ*เป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์

ชาวโรฮิงญาประมาณ 600,000 คนยังคงอาศัยอยู่ในรัฐยะไข่ เมียนมา และยังคงต้องเผชิญกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และอาชญากรรมระหว่างประเทศอื่น ๆ รวมทั้งถูกจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐาน ทั้งเสรีภาพในการเดินทาง และการเข้าถึงสิทธิความเป็นพลเมืองเต็มขั้น ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาว่าหนึ่งล้านคน อาศัยอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยที่แออัดยัดเยียดและมีสภาพเลวร้ายในบังคลาเทศ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาตัดสินใจลงเรือที่อยู่ใต้การควบคุมของ [ขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติ](#) โดยหวังว่าจะเดินทางไปถึงประเทศไทยและมาเลเซีย

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ

Puttane Kangkun, Senior Thailand Human Rights Specialist, Fortify Rights

+66 84 700 4874, (Thailand) (Thai; English)

Email: puttanee.kangkun@fortifyrights.org

Twitter: [@Khunputtanee](https://twitter.com/Khunputtanee), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

Amy Smith, Executive Director, Fortify Rights

+66 87 795 5454 (WhatsApp, Thailand)

+1 207 322 2939 (U.S.)

Email: amy.smith@fortifyrights.org

Twitter: [@AmyAlexSmith](https://twitter.com/AmyAlexSmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

Matthew Smith, Chief Executive Officer, Fortify Rights

+66 85 028 0044 (Thailand; WhatsApp)

+1 202 503 8032 (U.S.)

Email: Matthew.Smith@FortifyRights.org

Twitter: [@matthewfsmith](https://twitter.com/matthewfsmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)